

Rosa Lunds båltale

Taler

Rosa Lund
Folketingsmedlem for
Enhedslisten

Dato

23. juni 2023

Sted

Lindevangsparken,
Frederiksberg

Hvor er det dejligt at stå her sammen med jer i aften.

Der er meget, jeg elsker ved de her lyse sommermåneder. Jeg elsker lange nætter, kolde is – og øl – og ikke mindst mine daglige havdyp.

Listen er lang. Men Skt. Hans er helt ærligt ikke på den.

For Skt. Hans er og bliver en bundhamrende sexistisk tradition. I er måske trætte af at høre det. For vi siger det hvert evigt eneste år – men det bliver vi altså ved med.

For selvom det er hyggeligt med bål og fest, tror jeg ikke, det skader at blive mindet om, hvad det er for en forhistorie, vi fejrer, når vi brænder hekse af – og hvordan, den stadig trækker tråde ind i nutiden.

I løbet af de sidste par år er ordet ”heksejagt” nemlig mildest talt blevet en smule udvandet af at blive brugt igen og igen i den offentlige debat. Eller, rettere, misbrugt.

Jeg ser det i hvert fald primært blive brugt af mænd, der ikke længere føler, de kan flirte, fordi vi har fået en samtykkelov, eller magtfulde mennesker, der bliver kritiseret for at begå seksuelle overgreb (og måske endda bliver sendt på orlov fra deres velbetalte job!).

Så før, jeg går i gang, vil jeg gerne lige sikre mig, at vi er enige om, hvad ordet ”heksejagt” egentlig betyder.

Er det en ”heksejagt”:

Når man skal sikre sig samtykke ved sex? Eller, når man kan miste en magtposition, fordi man har misbrugt den til at begå seksuelle overgreb på sine underordnede? Eller er det, en blodig, systematisk og statsstøttet forfølgelse og efterfølgende mord på titusindvis af primært kvinder? Jeg håber godt, I kan fornemme på mig, at jeg mener, det er det sidste.

For ordet ”heksejagt” refererer altså til orlovsramte topbosser, men til 50.000 anslåede drab på ”hekse”. ”Hekse”, som jo egentlig bare var kvinder (og i mindre grad mænd), der af forskellige årsager blev anset for samfundstruende.

Heksejagten var derfor intet mindre end en organiseret krig mod kvinder.

Derfor synes jeg, det er passende, at vi bruger anledningen til at snakke om et par af de ligestillingsudfordringer, vi står over for i dag. Udfordringer, der bunder i, at vi i 2023 stadig ikke har gjort op med det kvindesyn, der førte til de 50.000 primært kvindedrab, vi stadig fejrer til Skt. Hans.

Et kvindesyn, som helt grundlæggende indebærer, at kvinder er mindre værd end mænd.

Det betyder blandt andet, at det arbejde, kvinder laver, stadig lønnes markant lavere end det, mænd laver – når det da overhovedet lønnes.

Historikere har påpeget, at der bag heksejagtene blandt andet var en økonomisk interesse i at få isoleret kvinder i ægteskab og hjemmet, så mændene til gengæld kunne bruge deres tid på arbejdsmarkedet – og, ikke mindst, så der blev født og opfostret nok fremtidige arbejdstagere. Helt gratis.

Den dag i dag er det stadig kvinderne, der påtager sig det ulønnede huslige arbejde. Det er kvinder, der føder børn, tager mest barsel, flest sygedage, henter mest, gør mest rent og laver mest mad.

Det nyder deres primært mandlige partnere selvfølgelig godt af. Men det er især arbejdsgiverne, der vinder på alt det gratis arbejde, kvinder laver. Det er nemlig en fuldstændig grundlæggende forudsætning for, at vi overhovedet har en

fungerende økonomi.

Det gælder selvfølgelig også reproduktive arbejde, kvinder laver i den offentlige sektor, som godt nok er lønnet – men alt, alt for lavt i forhold til mandsdominerede fag.

Det er stadig primært kvinder, der passer børn i børnehaverne, behandler syge på sygehusene og tager sig af ældre på plejehjemmene. Her knokler de til en løn, der er for lav under arbejdsforhold, der er for dårlige.

For vi forventer stadig, at kvinder tager sig af andre for deres blå øjnes skyld. Nogle politikere taler sågar stadig om, at kvinder besidder et særligt ”omsorgs-gen” og det derfor bare falder dem helt naturligt at gøre det.

Det er noget pis.

Selvfølgelig er pædagoger, sygeplejersker og SOSUer investeret i og dygtige til deres arbejde. Men jo ikke, fordi de er kvinder. Det er de, fordi de har knoklet og opbygget en faglighed indenfor deres fag. Det skal de selvfølgelig lønnes for – for ellers er der ikke nok, der gider gøre det i fremtiden, og så falder hele vores velfærdssamfund fra hinanden.

Vi ved efterhånden alle sammen, at vi akut mangler ansatte i sundhedssektoren, i ældreplejen og på daginstitutionerne. Og at personalemanglen bare vokser og vokser.

Det sætter en stor fed streg under, at vores samfund ikke kan hænge sammen uden de kvinder og i øvrigt mænd, der arbejder i velfærdssektoren.

Det er på tide, at vi anerkender værdien af det arbejde. Også økonomisk. Vi skal have lige løn for lige arbejde.

En anden helt grundlæggende ligestillingsudfordring, vi kan spore tilbage til heksejagtene, er kvinders manglende ret til egen krop.

For en del af forsøget på at kontrollere og isolere kvinder til husligt arbejde var også at slå ned på adgangen til abort og dermed kvinders mulighed for selv at bestemme, hvad, der skulle ske med deres egne kroppe og liv.

At dyrke urter og rådgive kvinder i, hvordan de kunne afbryde uønskede graviditeter, var derfor ifølge tidens ”heksejagtsmanualer” én af de allerværste former for djævelsk trolddom.

Her trækker fortidens hekseafbrændinger – desværre – også tråde langt ind i nutiden. Ikke, fordi magtfulde mænd – og kvinder – nu ikke kan tage deres underordnede på røven fuldstændig konsekvensfrit.

Men fordi vi stadig mistænkeliggør og dæmoniserer kvinder, der har brug for en abort og dem, der hjælper dem med at få den. Selvom vi har tilkæmpet os visse rettigheder til abort, er der stadig titusindvis af kvinder, der dør hvert eneste år, fordi vi begrænser deres adgang til fri og sikker abort uden andet belæg end moralske og religiøse mavefølelser.

I visse tilfælde dør de endda i statens varetægt, som for eksempel skete for polske Dorota for knap en måned siden, da hun blev indlagt på hospitalet og nægtet abort.

Hvorfor? Fordi Polen har strammet deres abortregler så meget, at lægerne nu frygter at udføre aborter selv i tilfælde, hvor moderens liv er i fare.

Ligesom USA for præcis ét år siden i morgen fjernede amerikanske kvinders grundlovssikrede ret til abort, blandt andet med henvisning til en engelsk dommer, der i 1600-tallet dømte ”hekse” til døden. I Idaho og Texas kan man nu endda sagsøge læger, der udfører aborter.

Her føles ordet ”heksejagt” pludselig meget passende.

Det sidste års abortstramninger rundt omkring i verden har desværre gjort én ting meget, meget klart: Vi kan ikke tage retten til vores egne krop for givet. Der kommer altid til at være konservative kræfter, der ønsker at kontrollere især kvindekroppen.

Derfor kommer vi også altid til at skulle kæmpe imod. Det skulle vores mødre, og det skal vores døtre. Det skulle de ”hekse”, der hjalp kvinder med abort i middelalderen, og det skal de aktivister, der i dag hjælper med at transportere gravide kvinder på tværs af statsgrænser i USA eller landegrænser i Europa, så de

kan få en sikker abort.

Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at sige tak til de "hekse", der forsøgte at give kvinder muligheden for selv at bestemme, hvad, der skulle ske med deres kroppe og liv. For at give kvinder muligheder, der lå udenfor hjemmet, moderskabet og ægteskabet.

Tak til jer – og til alle, der kæmper for det samme i dag.

Glædelig Skt. Hans!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Båltale, Enhedslisten, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/rosa-lunds-baltale>